

Till trafikförsäkringsbolagen

Fråga om samband mellan trafikolycka och nedsättning av arbetsförmåga.
(Jfr nr 38/1977, 5/1978 och nr 9/1979)

Ärendet behandlades vid nämndens sammanträde 10 oktober 1979.

I sitt yttrande i ärendet 10 oktober 1979 anförde nämnden (Öhman, Hertzman, Larsson och Brandt) följande.

"N.N., född 30.10.1939, skadades vid en trafikolycka 16 juni 1978, då hans bil sammanstötte med ett rådjur. N.N. slog vid sammanstötningen huvudet i vindrutan och ådrog sig därvid en hjärnskakning. Han tog omedelbart kontakt med läkare och sjukskrevs på grund av skadan.

Redan före trafikolyckan hade N.N. skadebesvär. Han fick sålunda 1964 och 1976 perforationsskador på höger öga. Till följd härav genomfördes 1976 en hornhinnetransplantation på ögat. N.N. har därefter vid upprepade tillfällen sökt vård på grund av svår värk i höger öga. Sista läkarbesöket före olycks- tillfället ägde rum i november 1977.

N.N. är fortfarande sjukskriven sedan trafikolyckan och har smärtor i höger öga och området däromkring. Han har gjort gällande att hans nuvarande besvär utgör en direkt följd av trafikolyckan och inte sammanhänger med ögonsjukdomen. I anledning härav har han begärt ersättning från bolaget på grund av trafikskadan.

Bolaget har ifrågasatt att samband föreligger mellan trafikskadan och besvären.

Frågan har hänskjutits till nämnden för yttrande. I samband med prövningen tar nämnden upp till bedömning frågan om ersättning under sjuktiden.

Följande medicinska utredning föreligger i ärendet:

1. Intyg 3 oktober 1978 utfärdat av distriktsläkaren Per Ullhammar angående N.N.'s sjukdomstillstånd efter trafikolyckan.

2. Intyg 27 november 1978 utfärdat av leg.läkaren Anders Petrelius grundat på journaler förda vid ögonkliniken, Sabbatsbergs sjukhus, samt utfärdarens egen kännedom om patienten.
3. Remiss 15 december 1978 utfärdad av Petrelius till dr Lars Lindgren, Neurologiska kliniken, Södersjukhuset, samt journalanteckningar av Lindgren angående behandlingen av N.N. i anledning av remissen.
4. Intyg 9 februari 1979 av Lindgren.
5. Komplettering av intyget under punkt 2 ovan 15 februari 1979 av Petrelius.
6. Läkarutlåtande vid arbetsskada till försäkringskassan utfärdat 19 februari 1979 av Lindgren.
7. Vissa uppgifter lämnade till försäkringskassan av Lindgren i juni 1979.
8. Intyg 27 maj 1979 av docenten Paul Enoksson angående sambandet mellan trafikolyckan och N.N.:s besvär.
9. Utlåtande av bolagets förtroendeläkare Lars Lund 4 maj 1979 angående sambandet.
10. Läkarintyg för försäkringskassan utfärdade under tiden 8 januari 1976 - 26 juni 1979.
11. Journal rörande N.N. förd vid ögonkliniken, Sabbatsbergs sjukhus.

Av den medicinska utredningen framgår bl.a. följande: N.N. drabbades av en perforationsskada på höger öga samt opererades för denna 1964. Synen har där- efter varit kraftigt nedsatt. Han ådrog sig på nytt 1976 en perforationsskada på samma öga och opererades härför i mars 1976. I september samma år genomgick han en hornhinnetransplantation på ögat. Trycket i ögat hade före trans- plantationen varit mycket förhöjt vid några tillfällen. Efter denna fick N.N. genomgå trycksänkande behandling. Då behandlingen inte medförde önskat resul- tat gjordes en trycksänkande operation i januari 1977, vilken upprepades i september samma år. Efter den senare operationen växlade trycket mellan nor- malt och kraftigt förhöjt värde. N.N. behandlades även fortsättningsvis med trycksänkande mediciner. Han har praktiskt taget alltid då trycket varit kraftigt förhöjt haft ganska ordentlig värk i ögat. Vid kontroll i november 1977 var N.N. inte speciellt besvärad av ögat men av biverkningarna av medi- cinen. Trycket var måttligt förhöjt. N.N. uteblev från överenskommen läkar- kontroll i februari 1978.

N.N. undersöktes av dr Ullhammar efter trafikolyckan 16 juni 1978. N.N. be- svärades då av huvudvärk och illamående samt irriterades av ljus. Han före- tedde tecken på hjärnskakning. 26 juni 1978 hade N.N. fortfarande besvär från huvudet särskilt vid vridning åt höger samt när han böjde sig framåt. Han hade vidare påtagliga besvär av lägesändringar och lätt huvudvärk, som "kom och gick".

N.N. uppsökte ögonkliniken vid Sabbatsbergs sjukhus 10 juli 1978 på grund av ordentlig värk i höger öga. Ögat företedde inga tecken på skada. Trycket var dock kraftigt förhöjt. I september samma år genomgick N.N. ånyo en trycksänkande operation. De första veckorna efter operationen var trycket välreglerat. I mitten av oktober var trycket på nytt kraftigt förhöjt med besvärande värk som följde. Det beslöts att N.N. skulle genomgå en ny trycksänkande operation. Även efter denna kvarstod för högt tryck i ögat.

I december 1979 remitterades N.N. av Petrelius till neurokirurgiska kliniken vid Södersjukhuset på grund av misstankar om att smärtans natur inte var att härleda till de förändrade förhållandena i själva ögat utan snarare kunde bero på en skada på smärtnerven till höger ansiktshalva. Enligt Petrelius brukar sådant smärttillstånd, som då förelåg hos N.N., inte utvecklas till följd av operationer eller sjukdomar i själva ögat. Vid undersökning på neurokirurgiska kliniken fann man enligt intyg av Lindgren inom trillingnervens första gren höger sida en klart nedsatt känsel inom hudområdet. Alldeles intill ögonbrynet fanns vidare inom ett litet område en överkänslighet mot hudberöring. Inom trillingnervens andra gren på högra sidan kunde man påvisa en nedsatt känslighet för beröring. De funna neurologiska tecknen tolkades så att nervskada förelåg inom området sannolikt på första och andra grenen av trillingnerven.

Petrelius gjorde i läkarintyget 19 november 1978 följande sammanfattning: "Med anledning av patientens, sedan 1976, återkommande kraftiga tryckstegringar samt frånvaron av tecken på skada vid undersökningstillfället drygt 3 veckor efter olyckan kan jag ej på medicinska grunder finna det sannolikt att patientens besvär från ögat efter trafikolyckan kan sättas i samband med denna. Med största sannolikhet är det aktuella tillståndet i ögat en följd av alla de komplikationer och operationer som ögat genomgått alltsedan det andra skadetillfället i mars 1976. Denna bedömning gäller dock enbart värken och tryckstegringen i patientens öga. Enligt uppgift slog patienten kraftigt i huvudet och var möjligen också kortvarigt avsvimmad varför huvudvärksbesvär efter denna hjärnskakning naturligtvis måste anses sammanhänga med trafikolyckan."

Petrelius har vidare anfört i det kompletterande yttrandet 15 februari 1979: "Jag vill här framhålla att patienten alltsedan trafikolyckan klagat över smärtor omkring ögat och i huvudet vilka först tolkades som en följd av det oreglerade trycket i ögat. Först efter flera månader har man fått klarhet i att dessa smärtor icke sammanhänger med ögontrycket, utan att de måste bedömas såsom en traumatisk nervskada och sättas i samband med patientens trafikskada och ej med hans ögonsjukdom".

Lund har anfört att enligt hans åsikt talar övervägande skäl emot samband.

Enoksson har yttrat bl.a. att inga uppgifter föreligger som styrker att olycksfallet medförde mjukdels- eller skelettskador i ansiktet samt att den sensibilitetsnedsättning som påvisats senare sannolikt härrör från tidigare olycksfall. Sammanfattningsvis har Enoksson anfört: "Övervägande skäl talar mot ett avgörande samband mellan trafikolycksfallet den 16.6.1978 och smärttillstånd kring höger öga, som förekommit långt dessförinnan, men möjligen förändrat karaktär efter det aktuella olycksfallet. Det har tidigare klart kunnat korreleras till glaukom (grön starr), sekundärt till två genomgripande ögonskador. Man kan emellertid inte bortse från det faktum att N.N. varit utsatt för ett olycksmoment som i varje fall tillfälligt kan ha ogynnsamt inverkat på ett dåligt kompenserat, ofta inkomparerat smärttillstånd. Olycksfallet den 16.6.1978 kan därför mycket väl ha varit en bidragande faktor i fråga om smärttillståndet, vilken dock sannolikt hade varit utan betydelse om detta inte redan varit väl etablerat dessförinnan. Enligt min uppfattning bör tills vidare samband inte accepteras, i varje fall inte ett avgörande dylikt, mellan trafikolycksfallet 16.6.78 och därefter föreliggande smärttillstånd men bör omprövas efter ett år."

För egen del yttrar nämnden följande.

Före trafikolyckan hade N.N. besvär på höger öga, något som periodvis medfört svår värk i ögat. Han har emellertid före olyckan inte funnit anledning att söka läkarvård för detta sedan november 1977. Efter olyckan har han sådan värk omkring ögat, att han fortfarande är sjukskriven. Petrelius anser att smärtorna nu inte är att hänföra till ögonskadorna utan till en nervskada inom högra tinningsregionen, och att dessa har uppstått vid trafikolyckan. Enoksson däremot är av den åsikten att smärttillståndet i första hand beror på grön starr och i andra hand på de tidigare ögonskadorna. Enoksson menar dock att olycksfallet kan ha varit en bidragande orsak till besvären, men att detta har varit utan betydelse, om inte dessa varit väl etablerade dessförinnan. Enligt nämndens mening föreligger skäl att antaga att det nuvarande smärttillståndet har samband med trafikolyckan, i vårt fall på så sätt att N.N.:s tidigare besvär förvärrats genom olycksfallet. Han är nu, åtminstone tills vidare, arbetsoförmögen. Det kan inte förutsättas att så skulle ha varit fallet, om olyckan inte inträffat. N.N. får vid denna bedömning anses berättigad till ersättning från bolaget.

N.N.:s inkomstunderlag såsom oskadad har för perioden 16 juni 1978 - 31 janua-

ri 1979 angivits till ca 70.000 kronor för år och för tiden därefter till ca 75.000 kronor för år. N.N. har enligt uppgift under perioden 16 juni - 14 september 1978 uppburit sjukpenning med 173 kronor per dag eller ca 63.000 kronor för år, under perioden 15 september 1978 - 17 april 1979 med 192 kronor per dag eller ca 70.000 kronor för år samt för tiden därefter med 205 kronor per dag eller ca 74.800 kronor för år. N.N.:s inkomstförlust under perioden 16 juni - 14 september 1978 uppgår således till ca 7.000 kronor för år, för perioden 1 februari - 17 april 1979 till ca 5.000 kronor för år och för tiden därefter och i varje fall till kommande årsskifte till ca 200 kronor för år. För perioden 15 september 1978 - 31 januari 1979 synes N.N. vara helt kompen-serad genom sjukpenningen. N.N. får anses berättigad att erhålla ersättning av bolaget för ovan angivna inkomstbortfall.

Hur N.N.:s situation kommer att gestalta sig efter årsskiftet kan nu svårligen bedömas. Klart är att både ögonbekymren och följderna av huvudskadan vid trafikolyckan kan påverka hans allmäntillstånd. Ny läkarundersökning efter årsskiftet behövs för bedömning av N.N.:s hälsotillstånd då och prövning av frågan om ersättning för tiden efter nämnda tidpunkt. Sedan sådan undersökning företagits, är nämnden beredd att pröva ersättningsfrågan för fortsättningen."

Stockholm 10 oktober 1979

Gunilla Engberg